

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za 6 mjeseci K 6. — Za Sibenik na godinu donosanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankitana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Naknadni izbori u Banovini.

U Brodu je bio izabran Dr. Hinković, u Ludbregu Dr. A. Radić, jedan i drugi sa svim mogućim glasovima protiv pravaškim, koji su bili dani u Brodu za Dr. Prebega, u Ludbregu za Dr. Ružića.

Na taj način ulazi u sabor i treći zastupnik Radićevac, te još jedan koalirac, odvjetnik Hinković, po rodu Židov a po političkom osvjetlovanju, nekako pravaš, onda Khuenovac od svih Hrvata prezen, dok napokon ne postao ovo zadnjih godina zvezdica cele koaliracije.

Vidj se, vrijeme se mijenja i ljudi u njemu. Stranka Radića, onoga inače čudak, kojega nije zagrebačka inteligencija uzimala ozbiljno, dobiva treći mandat, ali ga dobiva pod cijenom da njezini pristaše, njih tridesetak, glasuju u Brodu za Hinkovića. A Hinković, taj od nekada razvikan opozicionalec dobiva mandat u Brodu, pomoću vi de, svih mogućih stranaka u koaliraciji te napokon i pomoću ono nekoliko glasova Radićeve stranke.

I eto koaliracija radi ovih izbora slavi slavje! U istinu nema na čemu. U Ludbregu je koaliracija imao najmanje glasova, a morao je dati svoje glasove Radiću da pristaše ovoga glasuju u Brodu za koaliracionaša. Tako je Hinković imao u Brodu 22 glasa većine.

Mršav izpadak. Mi smo držali da će koaliracija imati puno više glasova, cijenili smo da će njezina „pobjeda“ biti sjajna, veća. Ta vlada je njoj za ljubav razpustila gradsku obćinu Breda, suspendirala je 2-3 načelnika, postavila komesara, koji je radio po želji koaliracije, u Brodu ovako upokorenom došlo do 15 zastupnika koaliracije da koreširaju, kroz desetak dana je po Brodu i okolici haraćila četa naročito iz Zagreba poslana, vladini činovnici su morali slušati zapovjedni, i uza sve to pravaš Prebeg je imao u prvom izboru većinu od 21 glasa prema vladinom kandidatu, a u užem izboru 22 glasa manje od svih mogućih vladinovača, koaliracionaša itd.

Tako je slaba ta pobjeda, te izgleda da je to poraz za koaliraciju.

Nego pri ovim izborima nameću nam se neke činjenice, koje nemožemo a da ne spomenemo, biva da su ovi izbori, kao oni u Grapiću, dokazali da siledbenički raznih pravaških frakcija pokazuju težnju da rade složno; onda je očito da je pravaška misao po sebi tako jaka u pučanstvu da se sama može postaviti u borbu protiv svih ostalih; napokon da su sve stranke složno sa vladom uvijek sporazumne da zajednički izstupaju protiv pravašima.

Kad se ovo vidi i po sebi nameće se misao, koja se iz kruga izbornika sve to jače javlja, da bi se pravaški redovi i u Banovini

ujedinili. Mi ovi misao za sada samo izižemo, te naglasujemo nižu da se oslvari, kako smo to do sada uvijek radili. Drugim putom možda se na nju obširnije osvrnemo. Kako bi se međjutim imalo doći do tog jedinstva, teško je danas ustanoviti, ali da se do njega mora doći, o tom nema sumnje. Jer ovako kako je danas trajati ne može, ako se neće da druge stranke niču na pravaškoj nji i da se iz redova pravaških stvaraju protivnici.

Ta već u Banovini postoji stranka koja je jezgra koaliracije, a izašla je iz pravaških redova. A dobar dio „naprednjaštva“ i stranke Radićeve takodjer su odpadci stranke pravaša.

Posljedice svega toga vide se u saboru, na izborima u obće svukuda. Dok se razni redovi pravaša čupaju među sobom, protivnici beru plodove i razdvojene i ozlovoljene redove još više razdvajaju i ozlovoljuju. dok ih dobar dio za sebe ne predloži.

Nego još jedno, što iz cele borbe u Banovini izlazi na površinu.

Tamo je do sada inteligencija i bogatija ruka vodila neki posebni svoj život, zasebnu političku borbu, bez da se koliko je trebalo obazire na seljaka, radnika i u obće slromašniju ruku, pa se vidi da i Radić, koji se ne može pohvaliti kakovom dosljednosti, utire sebi put u pučke redove samo s toga što tobože hoće da pridize seljaka.

A tako ne može da traje. Seljaštvo je jezgra i snaga naroda, pa je najprva dužnost stranke pravaša, da radi oko pravog prosvjetljenja i ekonomičkog napredka seljačkog staleža. Tu je loško polje rada, da je nemožće udariti mu granice i kad se počme na tom polju raditi, vidi se tek, što i koliko se ima učiniti, ako će stranka pravaša da valjano obavli svoj posao, svoj narodni cilj dostigne.

Ostaviti to polje rada Radiću i sličnim pogibeljno je sa više gledišta, a najviše radi njegovih nestalnih i posve konfuznih državopravnih ideja i društvenih odnošaja u samom narodu.

Dočim kod bi pravaši, kako po svom programu moraju, gradili svoju snagu na snazi na roda svoga, drugačije bi to išlo, te bi i izbori drugačiji izpadali uza sva nastija vlade i kompromise svih protuhrvatskih stranaka.

Nije da savjetujemo nikoga, ali mi amo ovi stvar shvaćamo tako, da najprvo i najvažnije naše djelovanje kao pravaša sastoji u ekonomnom i proseljnom pridizanju puika, pak zato možemo ustajati protiv svim tobožnjim „demokratskim“, „socijalnim“ strankam, jer je kod nas stranka „prava“ po svojem radu od uvijek spajala svoj udes sa onim puika našega.

Činjenice koje se vidite prigodom izbora u Banovini daju slutiti, da će pravaška stvar, a to je stvar hrvatskoga naroda, i u Banovini krenuti boljim putem, nego je to bilo u zadnje doba.

Učinjene pogreške, dakle stečeno iskustvo, mogu biti od velikih koristi. Otačbenici za stalno neće se oglašiti potrebi, koju se obćenito čuti. Nego jednom kad vide korist jedinstvenog pravaškog rada, kako ga uvidjaju izbornici, narod, znati će svoje držanje udesiti tako, da do tog jedinstva dodje bez obzira na sve ono, što protivnici govore i rade samo da do tog jedinstva ne dodje.

Vidilo se i vidi se, da svi oni mrze pravaše i pravašku misao bez obzira tko ju zastupa.

Po sriedi je borba hrvatske sa protuhrvatskim mislima.

Sibenik, 11. Svibnja.

Naknadni izbori za carevinsko vieće. U nedjelju bio je u Spljetu na okupu generalštab demokratske stranke. — Pri točki o izborima splitskim, primljena je na ugodno znanje poruka „Hrvatske stranke“, da se ova neće pačati u spranjske izbore. — „Razmirice se istralisti prilično umekšale, pak nije svrha „utvare“, da ih opet razpiruje. Ona neće zato istaknuti svoga kandidata, nego će (jer hoće visoka vlada), poduprijeti Smodlakinu kandidaturu.

„Demokrati“, dragovoljno nato pristadoše. A da ne budu na „svačije oko“ kompromitirani, izjavljuju, da to nije nikakav precedens za pomirbu na čitavoj liniji. Oni će samo od zgrade do zgrade sklapati kompromise sa utvarom. „Oni (demokrati), za koje se prošlog mjeseca izjavio jedan „hofrat“, da je to njihova — vladina — stranka!

— Ovako nas obavješćuju iz Spljeta, a kako smo i s druge strane naše obavijestirali, to ta obavijest odgovara podpunno sklopljenom kompromisu.

Medjutim „Sloboda“, to vredno glasilo „opozicionale demokratske stranke“, poručuje nam u broju od 6 o m, da ih mi denunciram, jer smo istakli da ih vlada iz Zadra podpomaže. Pak kaže: „Ona (t. j. mi) se boji da bi moglo doći do mira u pokrajini iz koga se ona sama izolirala; pak odmah sve pripisuje vladi i hvata se skuta biskupa!“

Pa nas „Sloboda“ tješi: „Ali nek se ne boji toliko, nit će vlada s nama, niti mi (demokrati) u fuziju!“

Naravno oni neće u fuziju, nego u kompromise, a vlada neće s njima nego oni s vladom!

Pa kao da ovo „svjedočanstvo“ nije dostalo, ljudi se glasilo demokrata, jer da „svoju politiku redimo po naputku Sibenske kurije“ i da „hvalimo indirekte vlast.“

I još zlatna demokracija bjesni, a samo stoga što smo iztaknuh važnost našeg mora i donieli članak o biskupskoj konferenciji. Radi toga smo episkopili i vladinovi, te jeftini radikali.

A kako „Sloboda“ mora da ima za svoju

glavitu razlog sprdnji drugova i dvicama profesora.

— Ja sam Liji što one stihove, kojima bi savremena kritika nemilo prigovarala, ali oni nisu bez začine zanosa i sladkoće i spazio sam, da me Lra vrlo pomajivo sluša. Usta bi u polovici sljubila, a oči razkolačila. Netom za vežem, upitaj će me:

— Zar tako kratka?

— Zar bi je v željeli dugačku ko Salustijev govov?

— Aja; već eto tako velju, kad mi se vanredno mili.

— Sutradan me zamoli, da joj knjigu ostavim, jer da će i sama čitati.

A pa to ne! — pričvrstim ja. — Zar vi ne znate, da tu ima i onakoga, za koje gospodica ne smije saznanj?

— Vi se varate — ona će mi — jer su meni poznate one stvari. Što vi zar čieute, da sam ja još i sada diete? Znam ja sve. A znate li vi, da smo mi ženske lukave?

— Meno se zapošlilo, da ni sam ne znam, bih li se smijao, ili bih plakao, kad se snisih na onu pačuricu i šturu i situu, što jedva jedvice umakla iz čampraga smrli i u žene se broji. Drugom će mi jednom prigodom:

— Čujte; željna sam vam pokazati nešto liepa, ali na pošteni bjesudje ne smijete nikome očitovati, ni štoj majci — i zavuču pod okružicu ruku i izižne biće kose. Bio je to kvč bledjane i tankuše kose i smjesta se zaokobrta, ko da je živa. — Gledajte, gledajte, kako niče! Kad istom probujla i podraze, onda ću okružicu snimiti. Jeste li zadovoljni?

— Nu za ovim veselim trenima najali bi zaskočaji prknonice i ti su rodilje težkim mukama umenguljali zbog straha sa tolikih posljedica iza pošalme. Čak ni ja, koja i protivna svoje volje postao kućnim, ne ostadoh nestarostan. Načelom bi, a to je i lieknik savjetovao, da joj se ni u čemu ne protivim.

— Jednog će mi puta, jer nisam na nešto što je bilo, ne spominjem se — pristao: — Ala ste ga, profesore, vi i gredsan i opak!

— Jest, gospodjice; a taman, jer sam opak, evo ja odoh ča.

— Ne, ni po jedan način, već de naprotiv čitajte mi pjesme...

— I opet ja gnjavjež pjesama...

— Ščega taj prezirni naglas? Zar ne znate, da mi se to ne mili?

— Ščega? — ja ću joj. — Jer je Italija,

Sretna nevica.

Talijanski Alfred Panzini: Preveo Don Marko Velić.

— Oo; medjer je uzablji nužno, da vam se izjasnim — skliosi ona prigodimice — da ja o tome ne ću više ni da čujem! Donesite mi koju priručnu knjigu, čitajte mi iz nje stogod liepa.

— Zar Vi, gospodjice Lio, nieste nakana više učiti? — upitaj ću je ja umiljato.

— Ne ću ne; ja i odvise znam.

— A onda u što čete, gospodjice, uprijeti? — Čime ću se baviti? Čim i ostale žene. Dašto! A pa što me gledate tako? A sam zar izvalila koju budalaštinu?

— Pri tome upre u me dva bistra i sjajna oka. Kad mi onako odgovori, pamet mi se zaleti do neke bezstidne prikaze. U obrazima se zaprži, ni da bih ista otvorio. Lia upači u me prstom svoje ručice.

— Nu ga, nu, kako se zasramio!

— Donesem joj Pellica i Vjerenike, ali bi isti uspjeh, koji i sa gramatikom. Spominješ li se, Mari, „Penombra“, onoga znamenitog, a zaboravljjenoga lombardca, Emilia Prage, koje su mi se onako čudestveno svidjale u kolegiju? Ne bih ni sam znao, kako mi upade u ruke

onaj svezak i sam ću sobom: Kako bilo, da bilo — i poneseš joj ga.

— Nu oprezno, gospodjice. Ova knjiga je liepa, ali nije svaka za vas i red je, da se onim zadovoljite, što vam ja pročitam, drugačije ću majci kazati. — Ona se sažme u ramenima, baš ko da će i majka svakoj povoljiti, što bude njojzi povoljito.

— Dakle ću joj čitati: „Uspomenne svćenika“, „Dvie savjesti“, pa „Profesor grčkoga jezika“, a ovo sam znao nauzist. — „Oh, divno li je, ugodno li je!“ — zapuila bi Lia. — „Ovako mi je drago; nuder mi i drugih čitajte!“ — i jednog se dana nakastim, da ću joj prošitati onu pjesmu s naslovom: „U Branci!“ Je li, i ti ćeš je se spominjati? Ovako pričimlje:

L'jepe je večer gorskih sred vrhunca! Spominješ li se? Sječaš li se kadno Mi čeznuli smo za zapadim skladom. I vraćasmo se i šaptasmo skladno: L'jepe je večer gorskih sred vrhunca!

— Dok sam to čitao, na pamet su mi padali zeman iz kolegija, kad mi bilo šesnaest godina i potajice bih otvarao pendjerčić po našim čellicama — spominješ li se? — i sa mjeseca srko sanje i fantazme, a tu i je ležao po-

glavitu razlog sprdnji drugova i dvicama profesora.

— Ja sam Liji što one stihove, kojima bi savremena kritika nemilo prigovarala, ali oni nisu bez začine zanosa i sladkoće i spazio sam, da me Lra vrlo pomajivo sluša. Usta bi u polovici sljubila, a oči razkolačila. Netom za vežem, upitaj će me:

— Zar tako kratka?

— Zar bi je v željeli dugačku ko Salustijev govov?

— Aja; već eto tako velju, kad mi se vanredno mili.

— Sutradan me zamoli, da joj knjigu ostavim, jer da će i sama čitati.

A pa to ne! — pričvrstim ja. — Zar vi ne znate, da tu ima i onakoga, za koje gospodica ne smije saznanj?

— Vi se varate — ona će mi — jer su meni poznate one stvari. Što vi zar čieute, da sam ja još i sada diete? Znam ja sve. A znate li vi, da smo mi ženske lukave?

— Meno se zapošlilo, da ni sam ne znam, bih li se smijao, ili bih plakao, kad se snisih na onu pačuricu i šturu i situu, što jedva jedvice umakla iz čampraga smrli i u žene se broji. Drugom će mi jednom prigodom:

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ BIŠKOPIC
SIBENIK
NAUČNI ODDJEL

da se osnova skine s dnevnoga reda kao prva točka. Kod glasanja odklonjen je ovaj predlog. Nastaje velika buka, a naročito žestoko napadaju zastupnike Slavenske Unije. Iza toga se nastavlja razprava o poslovniku. Ministar predsjednik Bienert govori za osnovu, te je preporuča na prihvati. Seitz u ime socijalista veli, da će glasovati za reformu poslovnika, ali se protiv nasiljima protiv stranaka ili narodnosti. Weidenhofer izvjavljuje, da su Niemci za odstranjenje provizornog poslovnika. Iza toga se prešlo na interpelaciju. Ministar predsjednik odgovara na interpelaciju, da zemaljska vlada u Sarajevu upliviše na trgovce u Bosni, neka bi naručivali robu iz Ugarske.

„Slovenska Straža“. Slovenska pučka stranka osnovala je pod vodstvom zastup. dra. Šušteršiča društvo „Slovenska Straža“ za obranu Slovenaca na granici. To će društvo namigne imati tu zadaću, da štiti Slovence, koji su ugroženi od Niemaca i njihovog školskog društva „Sudmark“. Konstituirajuća skupština „Slovenske Straže“ održavat će se dne 11. o. m. j. u Ljubljani. Štajersku će na skupštini zastupati zast. dr. Korošec, Korošku dr. Breje, a Goricu dr. Gregorič.

Program muslimanske organizacije. Muslimanska narodna organizacija u Bosni u svom programu zahtjeva slobodoumne ustanove u svim područjima, navlašteno proširenje vjerske autonomije i zaštitu protiv kršćenja. Reskript, kojim je proglašena aneksija, priznaje se kao temelj. Kao načelne točke programa imaju se još ustanoviti: zaštita interesa muslimanskih posjednika; provedenje zakona, koji vlastinicima zemljišta osigurava pravo posjeda i uređenje odnošaj kmetova. Nadalje traži program održavanje zemljišnog posjeda za muslimane, uređenje paše, podizanje trgovine, obrta i posjed šume; slobodnu tarifnu politiku, neovisnost sudaca, porotu za tiskovne i političke delikte te dvogodišnju vojnu službu, kojoj se ima udovoljiti u Bosni i Hercegovini.

Izbori u Ugarskoj. Definitivno je već utanačeno, da se obći izbori imaju obaviti od prvog do 10. lipnja. Kraljevska sazovna pisma na sve gradske i županijske municipije, a tih ima preko 130, već su u kabinetskoj kancelariji dogovorena i čekaju na kraljevski podpis. Nije još ustanovljeno, kad će odnosna odredba ministra unutarnjih posla biti objelodanjena u službenom listu. Drži se, da će to biti oko 10. o. m. j.

Posjet nadvojvode Franje Ferdinanda u Turskoj. U turskim carigradskim krugovima drži se čvrsto, uzprikos svim opravdavanjima, da će prijestolonasljednik Franjo Ferdinand doći u posjete Sultanu. U istim krugovima se kaže, da će uskoro početi turski poslanik u Beču na dopust, da uređi što je potrebno u tu svrhu.

Ugušenje bune u Arbaniji. Kako iz Soluna brzojavljiva, pronosi se ondje vijest, da je vodja bunтовnika Idris Sefer u bitici pao. Ustanak u Ipeku, prizreću i Mitrović ugušen je, vlada je nastavila poduzimanjem vojničkih mjera, da se ustanak više ne obnovi. Ratno ministarstvo izdalo je ovo službeno izvješće: Kad otkr-šaja na 30. travnja, koji je svršio zauzećem Kačanika, ubijena su tri častnika i 24 vojnika. Pet častnika i 89 vojnika ranjeno je. Bunтовnici su imali 500 mrtvih, a među njima je pao i vodja Idris Sefer. U bitici kod Moravabada bunтовnici su posve potučeni, a isto tako i Arbanasi, koji su im došli u susret.

Dopisi.

Što je do pjesama, u pretičku. Vjekove je bila uplunuta tamburica, pa stoga je, što i je: ogle-dalo raštrkanog svijeta.

— Oh Bože! — izvali Lia. — Ili je meni stalo na tim? Jeste li ga, ko jeste i star i do-sadan!... Sad ja osjećam, kad mi prudi ona pjesma.

— Koju biste vi pjesmu željeli?
— Praguju „U Bričani“.

— Čini mi se, da je u čemu i vrapci naluzit znadu. — Ili ovo, ili ono — ja počmem, a dok sam je recitovao, ona se zagledala na prozor, ko da nešto pretražuje iza topola, po kojima se promolilo rano lišće, a iza njih tone dan uz obilat zadah proljeća. Istom sam tone do, a Lia će:

— Opet de iz početka; mi više osjećaja. I smoćnije vi to možete čitati.

— Ma ne tako, gospodjice, već budite razborit! — napričice ču ja. — Zar vam ga se nisam našto ove strahotne pjesme?

(Sledi.)

u crvenim bojama, jer je sada ova boja savremena i aktualna — a nose naslov: „Ustav društva za Split“.

Kako će druž. bitisavim izvazredno i napredno, odbacise sastavljači običnu formulu „pravilnik“ i „statut“, i odabraše termin „Ustav“ ili „konstitucija“. To će dakle biti jedna buduća „občina u obćini“ ili „država u državi“, koja će biti sasma liberalna i republikanska, a ne oligarhična ili čak kamoristična.

Interesantno je, kako ta firma rješava jezično pitanje u Splitu, gdje u obćini neima ni jednoga talijanaša, u negdašnjem gradu „Zvonimira“! Po ovom se najbolje vidi, gdje imade telica i kako ti telici prišuju na rječi svojih predvodnika.

Evo kako glasi stavka iz § 3. o jeziku društva: „Unutrašnji je društveni jezik hrvatski ili srbski. Društvenim članovima priznato je pravo, da se u društvu i u upravi služe talijanskim jezikom. Skupna priobćenja članovima i obćinstvu bit će sastavljena hrvatski i talijanski, a pojedinim članovima, vlastima i strankama pisat će se jezikom, kojim se oni služe.“

S obzirom na društvenu svrhu upravi je dakako prosto, da u reklamama, priobćenjima, na-putcima, vodjama za strance itd. upotrebljava i druge evropske jezike.

I ovo splitska pjaca prima bez poruge i prezira; dapače ona je zagrijava za to.

To je i naravno. Firma SSS radi već od par godina paralelno — uza sve načelne opreke — u ovom duhu. „Za objasniti prostotu“ ova se firma međusobno i svadja; naziva trećega danas „pajacom“, a sutra čak i „gospodinom“, drugi naziva prvoga barbarom, a treći obojicu svakojako.

Zaludu je: naš Smodlaka je plodan, naš Salvi — liberalan, a treći je, da prostitute, ćedan.

A ča je triba govoriti!

Makarska. Razne objede „Narodni List“ itd. Gosp. Antičić tuži Klarića, da on nije izvršio zaključaka vieća u pogled barjaka i što nije on glavom izvjesio trobojnicu u Velikombrdu kako je bio obećao.

Mi ne znamo, s kojim obrazom Antičić govori o barjaci. Imade li on pravo govoriti o trobojnici?

Nasuprot stoji istina, da je Klarić u nekim selim već izvjesio hrvatsku trobojnicu, kao n. p. u Makru i Kotišini, pa je imalo slediti i drugdje. A istina je i to, da je Klarić imao želju da on glavom uspostavi trobojnicu u Velikombrdu. A zašto Klarić toga nije učinio? A znate li Vi g. Antičiću zašto? Neznate! Ja sam kazao i prije, ali kazat ću Vam i sada.

Sjećate li se, da je vieće osudilo onaj uvredljivi čin za hrvatsku trobojnicu u Velikombrdu? I Vi ste onaj atentat osudili zajedno sa viećem i predložili ste župniku Barbariću priznanje.

Malo poslije zastupnik Prodan učinio je interpelaciju i pozvao je na odgovornost javne organe. Možda to nije njima bilo po volji, ali ni vieće ni zaključak vieća nije ništa s tim organim imao. Vieće je osudilo barbarski čin, pa čiji on bio.

Nu na čudo svakoga, do malo dana izlazite sa svojom izvjavom u kojoj osudjivate ono, što ste prije učinili. U toj istoj osudi izrazivaste se nešto grdno i sumnjivo na rodoljube u Makarskoj. Po svemu je bilo očito, da je ona Vaša izjava bila naručena. Tim, ste ujedno išli na ruku onim, koji su neprijatelji hrvatskog barjaka i koji su po Makarskoj stvarali veleizdajničke afere protiv pravašim.

Mi se Vami ne čudimo, kad znamo, da niste nikada bili dosljedan u svom političkom životu. Pače Vi ne imate misli političke. Ali se čudimo, kako ste mogli po Podgori obigravati za taj isti posao. Čudimo se, kako ste se služili majstorijom sa onim odličnim ljudim u Podgori i izhodili njihov podpis za drugo, a Vi ste ga upotrebili za protest protivla onomu protestu koji su oni na istom vieću s Vami učinili. Vi govorite o krivotvorenju zapiskana, ali recite nam je li ovo pošteno. Naravno, da su oni odlični podgorani bili ožalošćeni, kad su doznali za istinu, pa su javno iztakli onu Vašu manovru i osudili ju. Vi ste pokušali i kod g. Bariše-Gračica da isto postignete, stoga ste mi bili brzojavili. Nu sreća Bariše je učitelj i Vaš kolega, pa Vas je dobro poznao i s Vašom se brzojavkom nasmijao.

Kojim pravom dakle Vi govorite o hrvatskom barjaku i o uspostavi njegovo, kada s druge strane bacate na rodoljube grdno zlo? Zar nije Vaš nedjelić postupak doprinio onoj grdnoj kleveti, koju su neprijatelji hrvatstva nabacili na pravašku stranku u Makarskoj? Kad ste se onako nizko podneli u pitanju oskrvnača hrvatskoga barjaka u Velikombrdu, a kako bi se bili podneli Vi i Vaši ortaci, kad bi se ure-

dovno izvjesio taj isti barjak u svakom selu? Ne, g. Antičiću! Vama nije do hrvatskoga barjaka, Vami je do nečega drugoga u hrvatskom Primorju. Vi slušate. Vi ste predstraža izbora, koji se silom nameću mirnom narodu.

G. Antičiću. Vi slušate. Stoga ste sve moguće osvade strpali u Vaše otvoreno pismo. Neka se javnost zavara, da bude lašnji razpust ove pravaške obćine. Stoga i poljske prestupke upisivate Klariću u tako strašne grihe. Ali da ste Vi drugđiji čovjek, toga nebi rekli. Vi dobro znadete, da zadaća o poljskim prekršajim spada upravo na Vaše istomišljenike, pa ako ste htjeli što zamjeriti, imali ste njima zamjeriti, a ne Klariću. U ostalom strašne su Vaše osvade, tako strašne, da je izaslanik zemaljskog odbora našao sve u redu. A na što onda spada Vaša osvada? Zar i to nije jedna nemoralnost?

Zar nije jedna nemoralnost i ono, što Vi o imenicam govorite? To Vam je rekao, da je Klarić u imenicam nezakonito postupao? Nisu bili prisutni neki prisjednici, koji su u Vas. A zašto nisu? Jesu li bili pozvani? Jesu. Pa zašto onda nisu došli? Zašto oni ne dolaze na sjednice upraviteljstva? Zar ih je vieće izabrilo, da kod kuće planduju, a ne vrše svoje dužnosti? Neki su od njih tražili plaću, nu oni nisu za plaću izabrani. Oni su rekli u vieću, da se primaju tereta. Zašto taj teret ne vrše? Zašto se onda ne odreku, ako neće da rade. To bi tek bilo parlamentarno. Znamo mi, neće da dolaze jer nećete Vi, koji ste njihov gospodar. Mislite, da će time biti srušena obćina pravaška i da će smutnja doći u Primorje. G. Antičiću, mjesto nabaciti to na Klarića, zašto niste one Vaše prekorili, što nevrše svoje dužnosti. A kad Vaši nisu došli, Klarić je stvar sa ostalim riešavao, a politička vlast našla je te imenice i ta riešenja u redu, i to mnogo bolje, nego kad su Vaši u tomu sudjelovali u sadašnjem. Pogledajte odgovore političke vlasti, pa ćete viditi kakovi su vaši kavaleri u zaniekanju ili afirmaciji izbornoga prava pravašim, ili pripadnicim vašega konglomerata.

Vi tužite Klarića, što je Vas odbio, da obavljate naljica za gradnju kuća, koje ste Vi muke obavljali? A imade li kod Vas muke? Gledate toga reći ču, i za su pod prvim upravam rečena naljica bila obavljena od obćinskih činovnika. Naravno, da se je za to mnogo potrošilo, jer su to bile tako zvane komisije. Da se taj trošak smanji, dalo se je glavaram, neka oni to obavljaju. Obavljali ste i Vi, ali jer je bilo nekih tužba glede Vas, načelnik je bio prisiljen, da to odzume Vami. Vi g. Antičiću mjesto da mućite, što bi za Vas i za Vaš glas bilo, napadate tudje poštenje. Ali ne, Vi sledite ono: reći ču ti da mi ne rečeš. Vi hoćete da sramotu bacite na drugoga samo, da ta sramota ne padne Vas, a Vaša je.

Nu pitamo mi Vas: kako se to slaže sa moralom? Je li moralno mećati nemir u svojoj rodnoj kraj? A znadete li Vi što je mir? Znadete li Vi, da Primorje hoće mira i da prezire ovako Vaše pisanje, i vaše noćne šetnje baš radi željnoga mira. Radi toga mira pravaši su u toliko prigoda pokazali, da ih ne vode strasti i pražali su svoju ruku na bratski stiskaj. Nu toga stiska Vi niste htjeli. Vi ste volili sa Vašim konglomeratom, da smetate hrvatsku stvar i da je našite, nego da s njom u slogu dojdete. Nu za sada nećemo govoriti o onoj epizodi mira, u kojoj su se pravaši pokazali ljudi, a vi se niste pokazali na visini, nego — u strasti.

I opet apozorivamo slavno obćinstvo na ovoga dopisnika „N. L.“, lista Jurja Biankina! Ovo je onaj, koji je toliko neistina prosuo na pravaše, samo da pravaška obćina u Makarskoj bude razpuštena!

Sinj, 6. svibnja.

Obćinsko vieće — laži „Pučke i slobodne“. Na 26. prošloga mjeseca obdržavano je obćinsko vieće, sa 17 točaka dnevnoga reda. Viećanje je po običaju teklo uredno i sporazumno. Ali to ne ide u čeliv zvanim pučkim prijateljima demokratima, koji bi rada u svakom radu nove obćinske uprave tražiti dlaku u jaju — tako da im je dobro došlo pitanje podignuća nove obćin na Trilju, željeći u mutnu lovit, i nebi li svojim lažnim pisanijam puk zavaravali. Podignuću nove obćine na Trilju neprofiti se načelno nikakov viećnik, dapače u tomu su svi složni i da će za istu i glasovati na svoje vrijeme, dok se rieše neke formalne poteškoće. Protivnici htjeli bi samo ovim pitanjem razdor podpirati, kako bi bolje do godine oni na izbornu poprište izstupili. Neka im je na znanje, da njihovo posredovanje nepotrebuje se ni lić ga se tražiti. Nadalje tvrdnje u „Pučkoj“ od 4. tek. mij skroz su lažne, zlobno izmišljene. Dnevni red vieće sastavlja g. načelnik sa svojim prisjednicim, a ne fra Mato ni lić Ivo. Načelnik ne potrebuje da mu što pamet soli, čovjek je uvjdivjan, hladnokrvan i snašljiv, spravan činiti samo ono, što je dobro, pošteno i korisno po narod.

Netemeljita je tvrdnja da su fratri izbornu agitaciju vodili god. 1907. obećavajući Triljaninu obćinu. Tvrdnja, da je na vieću bilo vjeklike vike i galame i napadaja na O. Kotaraša puka je laž, dapače O. Kotaraš nije na vieću niti progovorio o pitanju Triljske obćine, a po tom dosljedno nije moglo biti niti ma kakova napadaja na istoga.

U priobćenjima je jednostavno načelnik obrazložio zašto pitanje o ciepljenju nije na dnevnomu redu. Načelnik je puštao slobodno da svak reče svoju — te u prósudjivanju stvari, da koji viećnik reče koju pretjeranu ili neumjstenu tomu se nije čuditi — niti su zato svi viećnici odgovorni.

Bezobrazno dopisnik „Pučke Slobode“ laže, velleć, vieće je zaključeno u najvećoj galami, već je naprofitno istina očevidna, i nepobitna, da je vieće zaključeno u najboljem redu i sporazumu. Vieće je trajalo do 1 sata poslije podne, te nastavljeno od 4 do 8 sati u večer, a da je ovo zgoljna istina, najbolje posvjedoćuje prisutnost gosp. ek. poglavara Kalebića, koji je bio prisutan koji do podne tati poslije podne i zajednički se razstao u 8 sati večeri kad je vieće i zaključeno. Prietnja demokratskih dopisnika obćinska se uprava ne boji, dapače ih svjerdno na mezevu čeka. A uz to neka nezaborave one Volterrove: „Ocrnjuj, ocrnjuj, uvijek će šlogod ostati“ — (laži i prevare.)

Istinaoiv.

Iz grada i okolice.

Gostovanje zagrebačke opere i opere u Šibeniku sva je prilika da će bit omogućeno. U tu svrhu očekuje se uspjeh posljednjeg dogovora izmedj zanimanih, o čemu ćemo naše građanstvo i okolicu obznaniiti u narednom broju. U jestnom slučaju gostovanja, ovo bi započeo u mjestuom kazalištu odmah po blagdanu Tjelova. — Naša je vruća želja, da dogovor uspije, — da tako i Šibenik bude u prigodi naužiti se, i baš za prvi put, naše hrvatske opere.

Uprav. Hrvatske Sokol. Krešimirove župe imala je u nedjelju sjednicu, na kojoj je izmukle ostaloga odlučila glede sudjelovanja na sjednici „Saveza hrv. sokolskih društava“ sazvanoj dne 15. t. m. na Sušaku, je odredila za istu svoju odaslanicu.

Odbor za školu usavršavanja šegrt imao je dne 9. t. m. u večer u sobi c. k. kot. poglavara sjednicu, na kojoj je za dotičnu školu imenovao učiteljsko osoblje, rasporediv među iste dotične naukovne predmete.

Gradjanski salon-orhestar, pozvan od vlasnika kavane „Miramar“, odsvirao je baš vještački u nedjelju večer u prostorijama iste program sastavljen od biranih, dosta težkih komada, te je za to i pobrao dubok odobravanja od slušaoca, kojih je lokal bio dugom natp. n. Osobito su se iztakli ek. P. Delin i I. Miaković. Prvi u bravurnoj mazurki za flaut od V. Poppa, a onda oba skupa u koncertnoj polki za flaut i klarinet od F. Filipskoga. Nadati se je, da će ovaj orhestar sastavljen od vrstnih glazbara, a upravljen od vještog i zauzetenog kapelnika g. M. Melichara i unapred pružati sve to večeg užitka i zabave publici, koja je prije željela ovakvih zabava.

Razdobnik za pridizanje pošte u nedjelju kod ovog c. k. poštanskog ureda mogao bi bit zgodnije udešen, t. j. mjesto od 9 i pol do 12 i pol sati, bilo bi bolje, kad bi bio odredjen od 8 sati do 11 u jutro, jer su te ure za građanstvo zgodnije u koliko je i onako do 11 sati uvijek sva nedjeljna pošta već pridignuta, a onda od 11 do 12 i pol činovnici pri dotičnim odjeljima stoje u uredu bez razloga. Bilo bi još i drugih stvari, da se urede, pa se nadamo od gosp. upravitelja, da će znati svaku predočiti i preporučiti stariju vlasti, koja će se već bit odlučila nakon tolikog nemara, da učini štogod i za Šibenik.

Interurbani telefon. Viećnik trgovačke komore u Zadru g. Eug. Godnjik obratio se državnom industrijalnom vieću, kao član istoga, s predlogom, kojim namjerava postići zagovor istog vieća kod ministra predsjednika te ministra financija, željeznica i rata za interurbansku telefonsku svezu Zadra sa Biogradom, Šibenikom, Trogirom, Splitom, Omišom, Gružom, Hercegovinom i Kotorom uz istodobnu telefonsku svezu s Kninom, Drišom, Sinjem i Imotskim, te uz svedobnu vezu ove telefonske dalmatinske mreže s interurbanskom mrežom monarhijske preko Pale i Rieke. — Ova namisao i ovaj podvat zaslućuje osobitu pažnju cieie pokrajine i podporu sviht zanimanika, najskoli naših obćina.

Srednjišnji odbor „Saveza dalm. učitelja“ u Splitu imao je u nedjelju, dne 8. t. m. svoj sastanak na Lučcu, na kojem je pretresan i iscrpljen cit utanačeno dnevni red, a vrhu drugih aktualnih pitanja poprimljeni su shodni zaključci, o kojima će u svoje doba biti učiteljstvo obaviješteno.

„Renaissance“, glasilo občina i obč. činovnika, br. 1. Primili smo ovaj prvi broj časopisa za vira bironim sadržajem. List je dobro uređivan i može ovakav da puno koristi svrhu, kojoj je namijenjen, tek bi bilo dobro, da mu se nađe prikladnije ime.

Posebno kupalište smjestiti će zapovjedništvo mjestne domobranske posade kod južnog rta uvale Dobrike.

Pokrajinske vesti.

Sokolske vesti. Solin G. svibnja. Jarjev danak, junački sastanak, pa i mi baš u taj dan otvorismo naš „Sokol“, ima nas oko četrdeset, a s vremenom će biti i više starih sokolova na ovoj svetloj grudi, gdje leže kosti hrvatskih kraljeva. Otvorio se Sokol proslavom u tu svrhu sastavljenim od L. Katića. Zatim se je davao komad od pok. prof. Danila „Sibinjani Janko“. U proslavi se je osobito izlakla gospođica Katica Supin kao vila. Gledalaca je bila prepuna dvorana tako, da smo skupili milijardu 500 K. Sve je oduševljeno za sokolsku ideju.

Izlet Hrvatskog Sokola u Zadru u Obrovac određen za u nedjelju dne 8. t. m. morao je biti odgođen pošto u zadnji čas parobrodarsko društvo „Dalmatija“ brzojavilo je, da nemože dati parobrod. Izlet prireditelji će se početkom mjeseca lipnja t. g. Zdravo!

Sajamsv. Dujma u Spljetu izpao bolje od drugih godina. Liepo vreme idostastranaca. Samo što se taj dan ne može krstiti pravim sajmom ili druckom, ko što je to nekod bivalo, nego običnom primorskom „sijerom“, kako je od zadnjih godina na žalost i po ostalim našim primorskim krajevima.

Nove zadruge u Dalmaciji. Srbska zemljoradnička zadruga u Sutvri; Uljarska zadruga u s. o. j. u Gradištu, Boka Kotorska; Ribarska zadruga u s. o. j. sa sjedištem u Babinopolju; Ribarska zadruga u s. o. j., Trstenik; Prvi dalmatinski knjigovežki konsorcij u s. o. j., Zadar; Srbska zemljoradnička zadruga Krusčević; Seoska blagajna za štednju i zajmove u s. o. j. u Mrcinama; Ribarska zadruga u s. o. j. u Blatu, na Korčuli.

Iz hrvatskih zemalja.

Izvršne trčšćanske tržišta, odpremnog i komisijonog društva „Balkan“ u Trstu. April 30. Izdali smo dosele dva izvješća na ovdješnje pijace i primismo od mnogih trgovaca obavesti, da prošle godine u tom našem djelu. Bili su u č. Približno se nova žetva i ovdajšnji trgovci računaju kao obično, da će i ova godina dati obilan rod, usljed česa i javljaju svojim prijateljima u Americi i drugo inozemstvo, da će biti dobra godina. Stoga je i razloga promet u buhaču neznanat, a i ono malo što se proda, ide u bezicienu. Sve daklem zavisi do nove žetve i izda li ista, t. j. rodi li slabo, cene će se odražati, a i poskočiti, u drugom slučaju pako, namie bude li žetva izdašna, cene će i dalje pasti i to znatno. U mjesecu srpnju znati će se zaista, kakova će biti perspektiva za nadalje u ovoj grani trgovine. Maraske. Mi smo izvjestili već dva puta, u kakovom se položaju nalazi taj artikel, te kako nam se čini, ostati će sve pri starom, nastat će konkurencija kao obično a profitirat će samo treći. Rodi li višnja dobro i ove godine, to neima nade u poboljšicu ciena. Jedini bi bio spas u slozi i solidarnosti glavnih trgovaca ove robe, da barem na taj način očuvaju cene. Bajama. Cene ove robe počele su i opet padati i pošto je izgled na rod u dolnoj Italiji vrlo povoljan, neima nade kakovoj poboljšici. Cripola i Feca tražena je roba, te preporučujemo izrabiti položaj i poslati nam u komisiju što veće količine jer se samo kod velikih količina polučuju dopune ciena. Kadulja (Salvija). Stare robe gotovo nema ništa na tržištu te će stoga nova roba naći zaista brzo kupaca. Kože. Znatnije promjene nema kod ove robe, te valja sve već rečeno u našem zadnjem izvješću. Jedino se suve prima govode kože traže jošie više od prije. Vosak. Stara je roba skoro sva rasprodana, a ono malo što leži po magazinama, sva je mješana inim primjesama t. j. nije čist vosak i stoga nema kupaca. Vuna. Upozorujemo i opet sve naše prijatelje, da se kane skupog plaćanja ove robe, jer će ciena vime zaista pasti na vrlo nizko, te bi mogli gubiti znatne svote.

Spomenici zaslužnim Hrvatima. Nastojanjem „Braće hrvatskog Zmaj“, postaviti će se ov. mjeseca spomen-ploča historičaru Ivanu Krst. Tkalčiću, koju je izradio kipar Ivan Rendić. Akciju za podignuce spomenika Dubrovčaninu Rujgeru Boškoviću također je preuzela „Družba braće hrv. Zmaj“, te će nastojati, da se što skorije postavi spomenik tome matematicaru i prirodoslovci, poznatom u cijelom znanstvenom svijetu. Učiteljsko društvo kotara križevačkog postaviti će u Apatovcu spomen-

ploču svom bivšem drugu i narodnom piscu Ivanu Lepušiću.

Redko slavije u zagrebačkom zemalju, kazalištu. Dne 12. o. m. pozdravili će zagrebačko kazališno občinstvo svoga nekadašnjega ljubimca Petra Brana prigradom njegove 50-godišnjice umjetnikovanja, a 80-godišnjice života. Slavni starac poznat je u Zagrebu kao borac u prvim redovima za obstanak hrvatske riječi na zagrebačkoj pozornici. Zagrebčani će tako dostojnim načinom proslaviti 50-godišnjicu zaslužnog svoga člana, pa se Branu sprema i sjajan doček.

Hrvatska kolonija u Pragu. U Pragu je velika, mnogobrojna hrvatska kolonija, koja bi se morala sama međusobno čvrsto organizirati i djelovati jedinstvenim silama u određenoj narodno-kulturnim i narodno-političkim pravicima. A o svom djelovanju morala bi davati i vanjskog znaka. Mislimo, kad bi se stvorila solidna, svjestna organizacija, mogla bi izdavati i svoje glasilo, koje bi popunilo jedan veliki manjak. Služilo bi za informaciju češke javnosti i obratno. Tim bi glasilo postalo nekom duševnom i realnijom vezom između dva bratska naroda, koji su upućeni jedan na drugog više nego se i misli. Ali dok se ne izpuni ta misao, novinstvo u domovini imalo bi da bar donekle vrši ovu zadaću. Nije dobro ni pametno ovako veliku koloniju hrvatsku u centru bogate češke kulture ostaviti sasvim samu sebi, kao odrezanu granu. I dječstvo mora biti svjestivo, za što tamo ide, a i novinstvo mora da vodi brigu o tolikom broju budućih građana svojih i čeških, mora da žive s njime u neprestanoj vezi, da ih savjetuje i potiče na rad. A i češka javnost morala bi da više djeluje na naše ljude. Biti iskren i otvoren — kuditio žao, a na dobro poticati, za to treba otvorenosti. Jugoslavensko dječstvo u obće, a hrvatsko posebice živi sasvim odeljeno od češkog društva. I ne da se tajiti — tomu smo mi sami mnogo krivi. A ta odeljenost nam škodi i dovodja do nemilih posljedica. Hrvatsko je dječstvo priredilo svoju veliku zabavu pred Uzkr. Odziv slab, Priredilo (za Čeha u prvom redu) predavanje prof. Machala o Ljudevitu Gaju i nekoliko točaka pjevanja i tamburiranja. Odziv nikakav. A to nisu baš dokazi svjestnog shvaćanja uzajamnosti, koju čemo ipak nabrže i jedino postići međusobnim upoznavanjem.

Zavod za trgovinski pomladak u Trstu. Kako čujemo, namjerava trčšćanska srbska pravoslavna občina otvoriti zavod za trgovinski pomladak iz Trsta, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, koji hoće da se pripravlja za trgovce. U zavodu imati će omladina stan, hranu, ogriev i postugu. Zato je određena osnovna glavnica od nekoliko tisuća kruna, koju je u ovu svrhu poklonio blagopokojni srbski dobrotvor Skaljević.

† Eduard VII.

Još prije nekoliko dana poduzimao je vladar najvećeg svjetskog carstva, engleski kralj Eduard VII. izlete u automobilu, a u noć 7. o. m. u 12 sati i 26 časaka on je preminuo. Kratkotrajna bolest survala je ovog, na vid jakog čovjeka u grob. Englezka je danas zavljena u crno, a širom dalekih i golemih naselbina leti glas o kraljevjoj smrti. S kraljem Eduardom pada u grob jedna osebnija znamenita ličnost, koja je u svjetskoj politici odigrala znamenitu ulogu. Kralj Eduard vladavao je faktično 10 godina, ali on je u to kratko vrijeme utjecao u razvoj svjetskih prilika, te mnogi događaji posljednjih decenija u velikom dijelu stoje u savezu s njegovom politikom. Naročito se njegov utjecaj ne može poreći u kobnim po Rusiji događajima na dalekomu Iztoku, a nema dvojbe da je mnogo doprinesao uzbuđenju duhova na balkanskom poluotoku prigodom aneksije Bosne i Hercegovine.

Njegova kratkotrajna bolest, koja je svršila tako naglom katastrofom, nije prva za njegova vladanja. On je i na početku vladavine svoje obolio tako da se je mislilo, e će i krunične svečanosti morati izostati. Jaka njegova priroda, koja mu je dala preboljeti ljuću pošalinu, pomogla mu je i onaj krat. Kašnje je kralj Eduard još nekoliko krat bolovao te često tražio lieka u Češkoj u Marijinim lazima. Ove godine je to bilo propušteno uslieo velike nepopisnosti s austrijskim dvorom, koja se vuče lamo od aneksije Bosne i Hercegovine. Istina je, da se je u posljednje doba radilo o tome, da se ovi nesporazumci uklone, te da na obim stranama postojaje dobra volja, da se dodje do prijašnjih srdačnih odnošaja. To je medjutim zategnulo poboljevanje Eduardovo, a sada je evo smrt dokrajčila tu epizodu, te za cilno neće biti zapreka, da se dobri odnošaji s velikim britanskim carstvom uzpostave.

Eduard VII. bio je po duhu englezkoga ustava tek predstavnik svojega carstva, koji za pravo nebi smio utjecati u politiku, jer ovu po en-

glezkom ustavu pravi parlament. No kod Eduarda VII. to ne vrijedi, jer je on nedovoljno znatno utjecao u politiku te vršio silan upliv na sudbinu goleme imperije. Sadašnja ustavna kriza pokazuje, da Eduard i te kako odlučuje u mnogim bitnim stvarima i da je njegova moć velika. Dakako da si je on taj utjecaj pribavio diplomatskom vještinom i poznavanjem svih diplomatskih struja ne samo u Evropi nego na čitavom svijetu. On je s toga bio rukovoditelj vladine politike, jer Englezka nakon smrti velikih državnika predjašnje epohe, nije imala čovjeka ugleda Gladstonovog ili Disraelijevog, pak je tu golemo izkustvo i poznavanje svjetske politike u tačini potisnulo osobu kraljevju više u razvoj prilika, nego je po englezkom ustavu moguče. Prilike stvaraju ljude, veli se, ali znameniti ljudi doprinose svoje, da se prilike u ovom ili u onom smjeru razvijaju. Kralj Eduard bio je faktični vodja englezke politike. Njegovo golemo izkustvo manjkati će sada Englezkoj. Eduard je bio ne samo dobar poznavalac prilika evropskoga kontinenta te iztočnih prilika, nego je i svoj narod u dušu poznavao, zanošio se za njegovu povjest, za njegovu kulturu, za njegove običaje. Poznavao je slabosti i prednosti svojega naroda, jer je svoju veliku imperiju višekrat propustovao, a u Englezkoj neima gotovo kućica zemlje, gdje nebi bio po višekrat. Kao bivši priestolonasljednik bio je na glasu sa svojega razakošna života. Ljubio je društvo, ljubio umjetnost, glasu, krasni spol ali je i velik dio života posvećivao ozbiljnim naukama, tako da se o njemu punim pravom može reći, da se je za kraljevsku vlast pripravljao dugotrajnim radom, te ju i vršio na korist svojega naroda. No da li su svi njegovi koraci u istinu bili sretni na to će odgovoriti budućji razvoj stvari.

S kraljem Eduardom VII. pao je u grob energični vladar sa mnogo inicijative. Oa je u svakom važnijem evropskom ugovoru donekle sudjelovao, te tako imao udjela u razvoju evropske politike kao malo tko. Englezki narod bio je odan svojem kralju, te e njegova smrt bitij povodom za izjavu srdačnih simpatija za kraljevsku obitelj. Eduard VII., kralj velike Britanije, kralj Irske i car Indije rodio se je 9. studenoga 1831. god. u Buckinghamskoj palači kao najstariji sin kraljice Viktorije i njezinog supruga princa Alberta. Oženio se je dne 10. ožujka 1863. sa kraljicom Aleksandrom, kćerkom danskog kralja Kristiana IX. Njegov najstariji sin Albert Viktor umro je. Na 22. siječnja 1901. stupio je na prijestolje. Umro je u dobi od 68 godina i 8 mjeseci.

Razne vesti.

Opet jedan Hrvat izumitelj aeroplana. Sibčanin Nikola M. Varičak izumio je novu vrstu aeroplana (letećeg stroja) jednom takovom aeroplanu nadjeo je ime „Djevojčica“, a drugom „Siscia“.

Svjetska ratna mornarica u god. 1910. Ovih je dana izšla službena statistika o ratnim mornaricama pojedinih država, iz koje se razabire, kako je koja država jaka na moru. U broj ratnih brodova ubrojene su sve bojne ladje, koje se mogu upotriebiti. Na čelu svih država stoji kraljica mora — Englezka, koja svojim dreadnoughtima i inflexiblesima daleko prevladava sve države. Osim toga englezke ladje nadvisuju sve svjetske mornarice svojom veličinom i naoružanjem, brzinom i čvrstoćom. Da se laglje predoči moć pojedinih država uz broj ladja, navadjamo težinu nosivosti. Englezka 452 broda sa 2,009.417 tona; Njemačka 272 broda sa 830.603 tona; Savezne države 175 brodova sa 821.065 tona; Francuzka 380 brodova sa 661.243 tona; Japan 138 brodova sa 457.124 tona; Rusija 282 broda sa 341.004 tona; Italija 148 brodova sa 272.329 tona; a na posljednjem je mjestu naša država s 133 broda u ukupnoj težini nosivosti od 161.211 tona.

Državni dugovi naše monarhije zadnjih su godina grozno porasli. Naša država imade sada 11.932 milijuna duga. Od ovoga duga najviše je potrošeno za one uredbе, koje ne nose državi ni filira dobitka. Iz ovoga je jasno, da je položaj vrlo žalostan. Istina je, da su godine 1902. i siledećih godina troškovi za vojništvo silno narasli. Zadnjih osam godina izdala je Austrija za izvanredne vojničke potrebitine, a u prvom redu za mornaricu, 413 milijuna kruna. Nadalje je istina i to, da se je državnim novcem zadnjih godina slabo i nemarno gospodarilo. Pred malo godina bilo je u državnim blagajnama 770 milijuna i tadašnji ministar financija bio je ponosan, da je u sahorbu mogao pokazati proračun, koji je imao 300 milijuna čistoga dobitka. No i tome je doorskora bio kraj. Za godinu i pol traži vlada treći zajam. U decembru se uzajmilo 139 milijuna, a sada se opet traži 220 milijuna za vojsku. Da se to žalostno stanje države poboljša, treba mnoge uredbе preurediti.

Željezničke sveze Turske sa Grčkom. Dosad su Grčka i Crna gora bile jedine zemlje u Evropi, koje nisu bile vezane željezničkim prugama sa ostalim evropskim državama. Sad je Turska potvrdila i odobrila gradnju željezničke pruge Karalerija-Lason. Na tom prugom spojit će se grčka željeznica iz Larise. Uslijed toga moći će se odsad putovati iz srednje Evrope sa željeznicom u Atinu preko Beograda, Skoplja i Soluna. Grci se nadaju, da će nova tursko grčka željeznica doimeti velikih koristi njihovoj glavnoj luci u Pireju, gledom na pomorski saobraćaj sa Iztokom, Egiptom i Indijom.

Fotografiranje planeta. Sir J. Parceval Lowell, poznati ispitivač planeta i ravnatelj observatorija na Arizonima, pokazao je ovih dana na berlinskoj Treptovoj zvjezdarnici osobito tačne fotografije planeta Marsa, Jupitera i Saturna. Fotografije Lovellove znače veliki napredak u fotografiranju planeta, jer su to prve fotografije, na kojima se razabiru potankosti planetičkih površina. Do sad je bilo nemoguće planete fotografirati, pa su sva ispitivanja bila upućena samo na ljudsko oko. Na fotografiji Marsa jasno se razabiru njegovi kanali i tim je potvrđena najnovija teorija englezkih astronoma o Marsovim kanalima. Na fotografiji Jupitera, koji u slijnoj daljini od zemlje kruži u svemiru, jasno se opaža p četak sunčane pomrčine, a na fotografiji Saturna vidi se tačno njegov prsten.

Požari u Petrogradu. U Petrogradu je jedan sveučilišni profesor uvo predavanja o požarnoj tehnici. U svom pristupnom govoru izjave je neke podatke o požarima u ruskoj priestolnici. Govornik je u početku rekao, da ravnodušnost Rusa prema nesrećama pri požaru dolazi otuda, što u Rusiji ima vrlo često požara; godišnje u vatri izgori 20 duša samo u Petrogradu, ne računajući ranjene i postradale pri spasavanju. Broj požara u Petrogradu raste iz godine u godinu: 1904. godine u Petrogradu je bilo 1004 požara; 1905. god. 1053 požara; 1906. bilo je 1176 požara; 1907. bilo je 1466, a 1908. nešto manje od 1377 požara. U toku od pet godina (1904.—1908.) od požara bilo je uništeno u Petrogradu imanja u vrijednosti od 17,641.948 rubalja. Da bi se bolje vidjelo, kako je ogromna ta cifra, upoređujemo je s požarima u Berlinu. Za istih 5 godina u Berlinu je izgorelo osiguranih imanja u vrijednosti od 3,598.225 K.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Svim našim sumješćanima, rodbini, prijateljima i znancima koji na razne načine izkazaše zadnju počast našoj nezaboravnoj majci

Matiji Bjažić

izrazujemo našu zahvalnost i vječitu harnost.

Don Ivan Bjažić
za se i svoje.

Zlatur-Sibenik.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjele za kemičko čišćenje kao: obična, urezna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Sibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI

1318. Glavna ulica.

VLADIMIR KULIĆ

Jedina hrvatska tvornica voštanih svieća na paru.

Sibenik (Dalmacija).

Lahka zaslužba za svakog.

4 do 10 kruna

zaradi dnevno kroz prodaju jednog za svakog neophodno potrebitog predmeta. Sa-
lijite Vašu adresu uz k tomu priloženih 75
filira u poštanskim biljegama i dostaviti će
Vam se uzorci i prospekti.

Tvrđka F. P., 208 Beč, VII. Maria-
hilferstrasse 76. 11-13

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Skarpa, cijena knjizi broširano
K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod
„Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim
knjižarama.

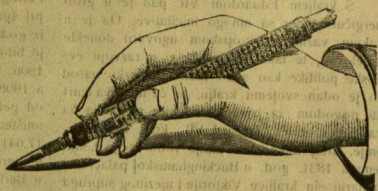
Nikad više!

vanje liepe, mekane i nježne kože. Komad
drogerijama i trgovinama parfimerije itd.

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov
„Steckenpferd Lilienseife“ (zaštiti znak:
Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju
na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najupli-
visniji od svih medicinalnih sapuna protiv kož-
noj bolesti (sunčane pjege), kao i za pospiješ-
taji 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama,
12-30

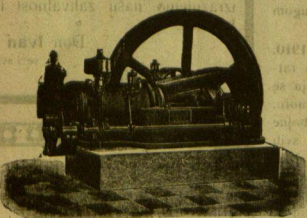
Čudo američanske industrije jest novoizumljeno

Držalo za zbrajanje („Maxim“)

uredjeno spremom za
crnilo i olovku.

Ovaj izvanredno duhovito konstruiran aparat služi u
svrhu brzog i sigurnog zbrajanja. Glavno je njegovo svoj-
stvo jednostavno rukovodjenje i bezprikorna funkcija. S jedne strane uklanja duševno
obterecenje, jer se kroz satove neprestano radeć sa „Maxim“, držalom, ne opaža nikakova
klonulost duha i toli štetna živčana napetost, s druge je strane sigurnost radnje i pristidna
vremena zajamčena. Cijena po komadu sa točnom i laliko shvatljivom uputom K 10*60;
za pouzdećem uz dostavu svote unapried K 10. — Naručuje se kod glavnog odpravnistva.
Em. Erber, Beč, II/8, Enngasse broj 21. 10-12

Izključivo glavno predstavništvo, kamio valja
upraviti sve upite!

Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.

Zahtjevaće cijenik bezplatno i bez postarine.
Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:

motori na plin (gas), benzin,
žestu, kameno ulje, surovo
ulje za obrtničke, poljodjel-
ske i električne namještaje
snage.

Namještaje na mješavi plinu (Sauganlage)
prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik
Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica
srednje Evrope.

Zahtjevaće cijenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od
15 kg. uz cijenu od 5 K
napried. Mlade životinje 1-50 K.

Svjetiljke koje same plin
radjaju, gore 80 puta jače od svieće.
Potrošak goriva 2 filira za sat. Cijena po-
čam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1. 1-20

Hrvati i Hrvatice, po- mozite družbi sv. Cirila i Metoda!

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu,
da sam objavljenu tvornicu pa-
pirnatih vrećica za trgovačku po-
rabu otvorio, te je podupao pre-
ma zahtjevu uredio, time sam u
stanju u najkraće vrijeme najveću
količinu vrećica izraditi. Vrećice
izraduju se u svim veličinama i
u svim bojama. Pošto je ovo u
nas prvo i jedino domaće pod-
uzeće ovakove vrste, nadamo se
za stalno, da će mi gg. potrošači
povjeriti svoje cijenjene naručebe,
koje će u potpunom redu i naj-
savjetnije izvršene biti.
Sa veleštovanjem

**ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.**

Mreža (ribarskih)

bogato skladište
kao i zastupstvo od
prvih svjetskih

tvornica mreža od pamuka

prve zajamčene vrsti. Cijena umjerena

Juraš Gamulin
20-26 u Jelsi (otok Hvar, Dalmacija)

KOMET!

najsavršeniji žepna sprava.

služi kao svjetiljka,
je sprava za užeci cigaretnu.
služi za razsvjetlu stuba,
hodnika i konoba.
je jedan ureš pušačkog stola.
je siguran u uporabi.
ne smije da fali nijednoj kući.
zamjenjuje žigice a u upo-
rabi je jeftiniji.
je čist jer se s njime izbjegava
bacanje izgorelih žigica.

3 K 5 K

Dobiva se u drogeriji:
Vinka Vucića.
Naručebe se šalju pouze-
ćem ili ako se novac un-
pried pošalje.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica - - -

- - - - K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritičei K 150.000.

CENTRALKA DUBROVNIK - - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -

prima uložke na knjižice u konto ko-
rentu u ček prometu; eskomptuje
mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja
vriednine. Devize se preuzimlju naj-
kulantnije. Izplate na svim mjestima
tu i inozemstva obavljaju se brzo
i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - -

kupuje i prodaje državne papire,
razteretnice, založnice, srečke, va-
lute, kupone. Prodaja srećaka na
obročno odplaćivanje. Osjeganje
proti gubitku kod zdriebanja. Revi-
zija srećaka i vriednosnih papira
bezplatno. Unovčenje kupona bez
odbitka.

Zalagaonica - - -

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne
i srebrne predmete, drago kamenje
i t. d. uz najkulantnije uvjete.

117-93

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju ulica Galatti br. 13

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg
živeža, brašna najglasovitijih mlinoва, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.
Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2%, na svu robu bez razlike,
za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkoti trgovcima knjigovodstvo.
Podupirati Gospodarsku svezu, patrioćična je dužnost svakog našeg trgovca.
Cijenike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Ravnatelj i vodja:
S. H. Škerl, Trst,
19. II. 10.

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Centralja: Via Giulia br. 20.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apniranih i za ured.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano
sudje, oćakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike kolićkoće naroćičnih tvornica u oćaklini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utaknice.
Na zahtjev šalju se cijenici badava.
Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim
našim trgovcima.

Podružnice:
Via Giulia br. 33.
Via Giulia br. 16.
Via Acquedotto br. 65.

Podružnice:
Via Barriera vecchia
br. 33.
Via Colonia br. 17.
S. Giovanni
di Guardietta
br. 871.

Telefon br. 1930.

Telefon br. 1930.

26. II. 10.